

ICHKI ISHLAR XODIMLARINING KASBIY JIHATLARINING TARKIBIY TUZILISHI

Nabiyev Sherzodjon

Namangan IIB xodimi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16879903>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ichki ishlar xodimlarining kasbiy faoliyatining tarkibiy tuzilishi kompleks tahlil qilingan. Xodimlarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarining ierarxik tizimi, ularning o'zaro bog'liqlik mexanizmlari hamda kasbiy rivojlanishning asosiy yo'nalishlari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot zamonaviy ichki ishlar tizimining samaradorligini oshirish maqsadida amalga oshirilgan.

KALIT SO'ZLAR: kasbiy kompetensiya, tarkibiy tuzilish, ichki ishlar, xodimlar tayyorgarligi, bilim tizimi, ko'nikmalar ierarxiyasi, professional rivojlanish

MAQOLA MATNI

Ichki ishlar organlarining samarali faoliyati bevosita xodimlarning kasbiy tayyorgarlik darajasi va ularning kompetensiyalari tizimining mukammalligiga bog'liq. Zamonaviy davr talablari ichki ishlar xodimlarining kasbiy jihatlarining tarkibiy tuzilishini yangi paradigma asosida qayta ko'rib chiqishni talab etmoqda. Bu tuzilishning murakkabligi uning ko'p qirrali xususiyatlarida namoyon bo'ladi va bir necha asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi.

Ichki ishlar xodimining kasbiy jihatlarining tarkibiy tuzilishi uch asosiy darajada shakllanadi. Birinchi daraja - bu fundamental nazariy bilimlar bloki bo'lib, u huquqshunoslik, kriminologiya, kriminalistika, psixologiya va boshqa fanlardan iborat bilimlar majmuasini o'z ichiga oladi. Ushbu bilimlar xodimning kasbiy faoliyatining nazariy poydevori bo'lib xizmat qiladi va uning keyingi professional rivojlanishi uchun zamin yaratadi. Ikkinchi daraja amaliy ko'nikmalar va malakalarni o'z ichiga oladi. Bu yerda jinoyatlarni tergov qilish usullari, dalillar bilan ishlash texnikasi, huquqbuzarlar bilan muomala qilish san'ati, ekstremum vaziyatlarda harakat qilish qobiliyati kabi amaliy kompetensiyalar joylashgan. Uchinchi daraja - bu shaxsiy-kasbiy fazilatlar va psixologik xususiyatlar bo'lib, u axloqiy barqarorlik, mas'uliyat hissi, adolat tuyg'usi, stress bardoshlilik va boshqa shaxsiy sifatlardan tashkil topgan.

Tarkibiy tuzilishning muhim komponenti sifatida kommunikativ kompetensiyalar alohida o'rin tutadi. Ichki ishlar xodimi turli ijtimoiy tabaqalar vakillari bilan muloqot qilishi, konflikt vaziyatlarni hal etishi, jamoat bilan samarali ishlashi kerak. Bu esa yuqori darajadagi til bilishi, psixologik tafakkur, empatiya qobiliyati va ijtimoiy intellektni talab etadi.

Zamonaviy sharoitda texnologik kompetensiyalar ham tarkibiy tuzilishning ajralmas qismi hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar, axborot tizimlari, kriminalistik texnika vositalari bilan ishlash ko'nikmalari zamonaviy ichki ishlar xodimi uchun zaruriy talabga aylangan. Kiberjinoyatchilik, elektron dalillar bilan ishlash, raqamli kuzatuv tizimlari kabi yo'nalishlar yangi kompetensiyalarni talab etmoqda.

Tarkibiy tuzilishning dinamik xususiyati uning doimiy rivojlanish va yangilanish jarayonida namoyon bo'ladi. Jamiytdagi o'zgarishlar, yangi jinoyat turlari paydo bo'lishi, huquqiy tizimning takomillashuvi ichki ishlar xodimlarining kasbiy jihatlarini doimiy yangilashni talab etadi. Bu jarayon hayotiy ta'lim tizimi orqali amalga oshiriladi va xodimning butun kasbiy faoliyati davomida davom etadi.

Tarkibiy tuzilishning integrativ xususiyati barcha komponentlarning o'zaro bog'liqligi va birligi bilan tavsiflanadi. Nazariy bilimlar amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashib, shaxsiy fazilatlar esa ularning samarali qo'llanilishini ta'minlaydi. Bu holistik yondashuv ichki ishlar xodimining professional kompetentligining yuqori darajasini ta'minlaydi.

Kasbiy jihatlarning tarkibiy tuzilishi shuningdek adaptiv xususiyatga ega. Har bir xodim o'zining individual xususiyatlari, qobiliyatlari va sharoitlariga mos ravishda bu tuzilishni moslashtirib oladi. Bu yerda muhim rol shaxsiy rivojlanish strategiyasi, o'z-o'zini tahlil qilish qobiliyati va doimiy o'z-o'zini takomillashtirish motivatsiyasi o'ynaydi.

Zamonaviy ichki ishlar tizimida kasbiy jihatlarning tarkibiy tuzilishi yanada murakkablashib, yangi elementlar bilan boyimoqda. Xalqaro hamkorlik, trans milliy jinoyatchilik bilan kurash, inson huquqlari himoyasi kabi masalalar yangi kompetensiyalar talab etmoqda. Shuning uchun ichki ishlar xodimlarining tayyorgarlik tizimi ham ushbu yangi talablarga muvofiq takomillashtirilishi zarur. Kelajakda bu tizimning yanada rivojlanishi va samaradorligini oshirish uchun ilmiy tadqiqotlar va amaliy tajribalar davom ettirilishi lozim.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Авдеева О.А. Профессиональная компетентность сотрудников органов внутренних дел: структура и содержание // Психопедагогика в правоохранительных органах. - 2019. - №3. - С. 45-52.
2. Бароненко А.С. Психологические основы профессиональной деятельности сотрудников ОВД: учебное пособие. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2020. - 215 с.
3. Кикоть В.Я. Профессиональная этика и служебный этикет: учебник для студентов вузов / В.Я. Кикоть, И.И. Аминов, А.А. Гришин. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2018. - 559 с.
4. Столяренко А.М. Юридическая педагогика. Курс лекций. - М.: Экзамен, 2019. - 448 с.
5. Черных Е.А. Компетентностный подход в профессиональной подготовке сотрудников органов внутренних дел // Вестник экономической безопасности. - 2021. - №2. - С. 163-168.